

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
АГРОБІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕРОБКИ ТА
СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА
ІМ. ПРОФ. Б.В. ЛЕСИКА
ЯГІДНИЙ КЛАСТЕР «АГРОВЕСНА»**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН – КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ЯГІДНИЦТВО В УКРАЇНІ. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯГІДНИХ
КУЛЬТУР ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ
ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ, ЗБИРАННЯ, ПІСЛЯЗБИРАЛЬНОЇ
ДОРОБКИ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ»**

(м. Київ, 28 – 29 квітня 2021 р.)

КИЇВ 2021

УДК 631.147:634

ПЕРЕВАГИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ЯГІД: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

Лопуга Д., Бережняк Є., Войцехівський В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: genybereg1980@gmail.com

На сьогодні все частіше загострюється увага на використанні екологічно-безпечних для здоров'я людей технологій вирощування фруктів. Бажання отримувати якісні ягоди за органічними методами вирощування для споживання у свіжому вигляді та різних продуктах перероблення, не полишають багатьох сільськогосподарських виробників. Слід зазначити, що перехід від традиційного (інтенсивного) вирощування ягід у промислових масштабах із застосуванням великої кількості засобів хімізації до органічного (екологічнобезпечного) ставить за мету отримання високоякісної і безпечної продукції, збереження екотоксикологічного стану родючості ґрунтів, зменшення забруднення довкілля й задоволення потреб широких верств населення [1].

Аналіз даних по країнах, де ефективно розвивається органічне садівництво показав, що це Польща (37 тис. га), США (18 тис. га), Італія (18 тис. га). Якщо ж брати частку органічної у виробленій сільськогосподарській продукції, то це Чехія (34,1%), Польща (15,6%), Німеччина (14,4%). Серед вирощуваних фруктів і ягід за органічною технологією найпопулярнішими є яблука, груші, абрикоси, сливи, вишні. Також щорічно зростають площі під органічними садами і ягідниками у США, Австралії, Ізраїлі [1].

Серед переваг органічної системи вирощування ягід відмічаємо отримання виробниками більш високих прибутків, оскільки ціни на органічну продукцію є вищими у 2–2,5 рази, за традиційну, що обумовлено невеликими обсягами

виробництва та високими затратами праці. У той же час споживачі купують високоякісні ягоди, вирощені без засобів інтенсифікації, що позитивно впливає на стан їхнього здоров'я. Відомо, що органічне ягідництво базується на принципах повної заборони використання мінеральних добрив і засобів хімічного захисту рослин, консервантів, вирощування генетично модифікованих рослин, створюючи екологічну безпечність ягід. Натуральність і органічність продукції є однією із конкурентних переваг на ринку, що використовують виробники. Потенційними споживачами такої продукції є в основному жителі великих міст [2]. Варто відзначити, що на органічну продукцію орієнтуються споживачі, які постійно переймаються станом свого здоров'я і роблять вибір на користь безпечності продукції, зокрема родини із дітьми віком до 7 років, екологічно свідомі громадяни та заможні громадяни з високою купівельною спроможністю [3].

Серед вимог щодо впровадження органічного садівництва варто віднести сертифікація (перевірку) земельних ресурсів, де буде плануватися закладка ягідника. Також повинен повністю бути чистим і садивний матеріал (саджанці, кущі, розсада). Технологічні карти із закладання, догляду, збору, доробці і зберіганню продукції відповідати органічним принципам ведення виробництва із використанням сертифікованих органічних препаратів.

Таблиця

Порівняння заходів для виробництва плодово-ягідної продукції за органічної і традиційної систем вирощування
(Буцик Р.М., Коваленко О.С., 2014)

Використання заходів за:	
традиційного виробництва	органічного виробництва
Інсектициди для боротьби із шкідниками (хімічні засоби)	Природні екологобезпечні засоби (рослини-антагоністи, комахи і птахи), які знищують шкідників
Фунгіциди для боротьби із хворобами	Застосування задерніння міжрядь певними видами трав, застосуванням природних антисептиків
Гербіциди для боротьби із бур'янами ягідних культур	Дотримання сівозмін, мульчування поверхні ґрунту, прополювання для боротьби із бур'янами
Мінеральні добрива і хімічні меліоранти	Органічні добрива (компост, перегній, торфосумішки)

Як бачимо із таблиці, за органічного виробництва плодово-ягідної продукції акцент у технологіях вирощування зроблено на відмові від обробок хімічними засобами й відповідними меліорантами, а застосовуються лише екологічно безпечні заходи – приваблення комах і птахів, які знищують шкідників ягідних культур, органічне удобрення перегноем, компостами, торфосумішками, а також дотримання сівозмін, механічні засоби боротьби із

бур'янами, регулювання водного режиму і підживлення із застосуванням мульчування.

Американський вчений М. Тейлор [4] дотримувався позиції, що для розвитку органічного ягідництва існує лише два шляхи розвитку – зниження ціни на ягоди за рахунок збільшення виробництва та площ під ними або ж сприяти зростанню продуктивності уже існуючих насаджень.

Р.М. Буцик і О.С. Коваленко [1] стверджують, що вирощування суниці за органічною технологією вирощування в особистих і фермерських господарствах переважає за деякими показниками, такими як витрати на догляд, бо органічні насадження не потребують значних коштів для догляду за ними після вступу у плодоношення, однак потребують значної людської праці. Так, за органічної технології в особистих селянських господарствах витрати на 1 га становили 124 тис. 67 грн, у той час як за інтенсивної – 167 тис. 45 грн., а у фермерських господарствах – 141,13 і 200,05 тис. грн відповідно. Слід зазначити, що і рентабельність екологічнобезпечного вирощування суниці була вищою, а також і прибуток на площу 1 га. Вирощуючи органічну суницю істотно зменшуються витрати на внесення хімічних добрив, а використовувати лише органічні. Непоганим варіантом може стати сидеральний пар ріпаку чи гірчиці, який окрім збільшення вмісту органічної речовини і поліпшення структури ґрунту виконує функцію фітосанітарної очистки поля і підвищується доступність елементів живлення, зокрема фосфору.

За органічного вирощування ягідних культур обов'язковим завданням стоїть отримання не лише екологічно безпечної продукції, але і збереження максимально можливого потенціалу їх продуктивності. Певною мірою серед додаткових заходів, які необхідні для позитивного загального результату, слід укривати насадження агротканиною з обов'язковим мульчуванням ґрунту. Це дасть змогу отримати ранню продукцію ягід, підвищити продуктивність рослин, поліпшити якість отриманого урожаю. Відповідно зростають і економічні показники ефективності вирощування ягідних культур.

Таким чином виробництво органічної продукції є перспективним напрямом. Варто відмітити, що ефективність отримання ягідної продукції за органічною технологією вирощування є вищою у фермерських господарствах із промисловим способом, у той час як органічні селянські підприємства мають майже однакові результати прибутковості, що і за традиційного виробництва. Перевагою органічного вирощування ягід для окремих селянських господарств є менші витрати на догляд за насадженнями після вступу їх у плодоношення. При цьому затрати є дещо меншими, ніж за традиційної технології, однак більшими трудові ресурси.

Література:

1. Буцик Р.М., Коваленко О.С. Ефективність вирощування органічної суниці в садівничих підприємствах України // Вісник ХНАУ. – Серія. Економічні науки. – 2014. – №7. – С. 203–213.

2. Васильченко Н.В. Органічне виробництво плодово-ягідної продукції, як перспективний напрям садівництва у Сумській області // Садівництво. – Вин. 75. – 2020. – С. 228–234.

3. Кунділовська Т.А., Зеленянська Н.М. Формування ринку органічної продукції в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень. 2018. №4. С. 137-147.

4. Taylor M., Granatstein D. A cost comparison of organic and conventional apple production in the state of Washington. Crop Management, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.crops.org/publications/cm/pdfs/12/1/2013-0429-05-RS>